

KRISTIAN VI OG LAUGENE

tidens politik har gaat, men ogsaa hvorledes den faktiske stilling har været. Kongemagten har ikke kunnet nøie sig hermed, da laugenes artikler ikke har budt paa den fornødne, samfundsmæssige garanti. Foreløbig har det ikke været kongens hensigt at ophæve laugsinstitutionen helt, og endnu mindre har regjeringen nærret ønske om nogenslags næringsfrihet. Det første har den ikke evnet, da staten i altfor høj grad har behøvet laugene som underordnede redskaper, og almindelig frihet paa næringslivets omraade vilde stride altfor sterkt imot datidens opfatning av hvorledes det økonomiske liv burde indrettes og ordnes. Det svake punkt i regjeringens politik har været dens mangel paa konsekvens og en fast plan. Nu kan den f. eks. fort væk baade oprette og tillate sluttede laug, skjønt det netop er disse som med størst utbytte kan hævde sit monopol paa næringen og i kraft av sin magt over produktionen diktere priserne. Det har tidligere været antydnet at tanken paa en almindelig laugsordning neppe har været helt fremmed hverken for Kristian IV eller hans forgjænger, og det er mulig at guldsmedordinantsen fra 1608 maa sees som det første resultat av et bevisst arbeide paa at utforme en slik ordning.

Guldsmedordinantsen¹ gjælder alle guldsmede og deres laug i dobbeltmonarkiets samtlige kjøbstæder. Ganske naturlig har det først og fremst været guldsmedene, hvis forhold har ligget kongen paa hjertet. Det har sin forklaring i disse haandverkeres befatning med de ædle metaller, og at staten har motat en stor del av sine skatter og avgifter i form av forarbeidet guld og sølv. Helt fra middelalderen hadde derfor guldsmedene været set nøie paa fingrene, og der var utformet strenge bestemmelser med hensyn til metallernes lødighet og arbeidenes stemp-

¹ H. Grevenor o. T. B. Kielland: Guldsmedh. i Oslo o. Ktn. Bilag L.